

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.172/2012/8.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az Orosz V. Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Orosz V. Sándor ügyvéd által képviselt felperesnek a Krasznai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Krasznai István ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Bíróságon 15.G.41.102/2010. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.272/2011/10. számú jogerős részítéletével befejezett perében az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen a részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes közérdekű keresetében az alperes által a fogyasztói szerződések közjegyzői okirati formában történő megkötésénél alkalmazott kölcsönszerződés-minta (továbbiakban: kölcsönszerződés), Általános Szerződési Feltételek (továbbiakban: ÁSzF) és az Üzletszabályzat (együtt a továbbiakban: általános szerződési feltételek) számos rendelkezése érvénytelenségének megállapítását kérte az alperessel szerződő fogyasztónak minősülő valamennyi félre kiterjedő hatállyal. Kérte továbbá, hogy a bíróság tiltsa el az alperest a keresetben megjelölt általános szerződési feltételek alkalmazásától, valamint a bíróság kötelezze az alperest az érvénytelenség okát is meghatározó közlemény két országos napilapban, illetve az alperes internetes honlapján való közzétételére az alperes költségén. Arra hivatkozott, hogy ezek az általános szerződési feltételek a Ptk. 209/B. §-a, illetve a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet alapján tisztességtelennek minősülnek.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta a felperes perbeli legitimációját, illetve a támadott feltételek tisztességtelenségét.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelemben megjelölt valamennyi szerződési feltétel tisztességtelenségét megállapította, valamint kötelezte az alperest az ítélete rendelkező részében megszövegezett közlemény saját költségen történő megjelentetésére. Megítélése szerint valamennyi támadott szerződési feltétel tekintetében megállapítható volt azok tisztességtelensége.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részítéletnek tekintve azt részben megváltoztatta és mellőzte a részítéletben tételesen felsorolt egyes szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítását. A másodfokú bíróság részítéletével kötelezte a jogerős részítélet rendelkezéseinek megfelelő, abban meghatározott tartalmú közlemény közzétételére az alperest.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azért tekintette részítéletnek, mert az elsőfokú bíróság nem rendelkezett az általános szerződési feltételek alkalmazásától történő eltiltásra irányuló kereseti kérelemről.

A fellebbezés indokaira tekintettel a másodfokú bíróság arra hivatkozott: a felperes perbeli legitimációja, keresetindítási joga a Ptk. 209./B. § /1/ bekezdése és a Ptké. II. pont 5. § b) pontja alapján fennáll.

A keresettel támadott szerződési feltételek a Ptk. 205/A. § /1/ bekezdése szerinti általános szerződési feltételnek minősülnek, melyek tisztességtelenségét a Ptk. 209/B. § alapján vizsgálni lehetett. Annak megítélésénél, hogy általános szerződési feltételnek minősül-e egy kikötés, kizárólag annak a körülménynek van jelentősége, hogy a kikötés tartalmát az alperes alku folyamat eredményeként a fogyasztóval közösen, vagy kizárólag saját maga előre, több szerződés megkötése céljából a fogyasztó kizárásával határozta meg. Mivel az alperes maga is úgy nyilatkozott, hogy előre megszerkesztett szerződés-mintákat alkalmazott a kölcsönszerződések megkötése során, ez azt bizonyítja, hogy a közjegyzői okiratba foglalt szerződési feltételek egyedileg megtárgyalásra nem kerültek, azok kialakításában a fogyasztók nem vehettek részt.

Az általános szerződési feltételek tisztességtelensége megállapításának nem képezi akadályát, hogy azokat az alkalmazójuk részletesen megismertette a vele szerződő felekkel, akik azokat elfogadták. A Ptk. 205/B. § /1/ bekezdése értelmében ez utóbbi körülménynek abban a körben van jelentősége, hogy a feltételek a felek szerződésének részévé váltak-e. Az egyedi megtárgyalás bizonyítása a fogyasztó és a kikötések alkalmazója közötti egyedi jogvitában értelmezhető, a közérdekű perben ez fogalmilag kizárt. Éppen ezért az elsőfokú bíróságnak az alperes által e körben

hiányolt a Pp. 3. § /3/ bekezdése szerinti tájékoztatása szükségtelen volt.

A jogerős részítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében az alperes a keresetet elutasító rendelkezéseket nem érintve elsődlegesen a jogerős részítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a jogerős részítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyó részében való hatályon kívül helyezését és e körben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon nem tett eleget a Pp. 3. § /3/ bekezdésében és a Legfelsőbb Bíróság 1/2009. (VI.24.) PK véleményben rögzített tájékoztatási kötelezettségének. A per során az alperes „valamennyi vizsgált szerződés” (kölcsönszerződés) vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a fogyasztók nyilatkozatot tettek: a szerződés tartalmát ismerik, megismerték, az abban foglaltakkal mindenben egyetértettek, a feltételeket részletesen elmagyarázták számukra. Az alperes e nyilatkozatokkal kívánta bizonyítani, hogy a kölcsönszerződés és annak mellékleteit egyedileg megtárgyalták. Az elsőfokú bíróságnak ezért tájékoztatnia kellett volna őt arról, hogy az alperes által felajánlott bizonyíték nem elégséges ennek igazolására. E körben hivatkozott a Ptk. 209. § /2/ bekezdésére, mely szerint szerződési feltétel tisztességtelensége körében a szerződés megkötésének valamennyi körülményét vizsgálni kell, mely kötelezettségüknek az eljáró bíróságok nem tettek eleget.

Álláspontja szerint a szerződések megkötésekor a fogyasztók teljes képviselőben részesültek a közjegyzők által is, akik a szerződések elkészítése, közokiratba foglalása során mindkét szerződő felet kötelesek voltak képviselni. A jogerős részítélet indokolása ezáltal megkérdőjelezi a közjegyzők pártatlanságát, jogszerű eljárását.

Hivatkozott arra is, hogy a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képező ÁSZF és Üzletszabályzat azzal, hogy a szerződés részévé váltak, egyedileg megtárgyalt szerződési feltételek lettek, és mint ilyenek nem tisztességtelenek.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályában fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy közérdekű kereset indítására jogszabályban felhatalmazott szerv. A per tárgya nem egy meghatározott konkrét szerződés, hanem az alperes által több szerződés megkötése céljából előre, egyoldalúan meghatározott szerződési kikötések tisztességtelenségének a megítélése. A szerződéskötés körülményeit csak azokban a perekben lehet vizsgálni, ahol a per tárgyát képező szerződés az azt megkötő felek között folyik. Csak az ilyen perekben van helye bizonyításnak és a Ptk. 205/B. § /1/ és /2/ bekezdésében foglaltak szabályok alkalmazásának.

Közérdekű kereset indítása esetén bizonyítási eljárásnak nincs helye, különös tekintettel arra, hogy az ilyen típusú perben jogkérdésről van szó, ezért a Pp. 3. § /3/ bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség fogalmilag kizárt.

A Kúria a jogerős részítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az alperes által hivatkozott jogszabálysértés nem áll fenn.

A Kúriának a felülvizsgálati kérelem alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a keresettel támadott kikötések általános szerződési feltételeknek minősülnek-e. A Ptk. 205/A. § /1/ bekezdése értelmében egy szerződési feltétel akkor minősül általános szerződési feltételnek, ha az egyik fél egyoldalúan, több szerződés megkötése céljából, a másik fél közreműködése nélkül határozza azt meg. Nem minősül általános szerződési feltételnek, ha a feltételt a felek egyedileg megtárgyalták. Az alperes arra hivatkozott, hogy a támadott szerződési feltételek egyedileg megtárgyalásra kerültek, mivel a fogyasztók a szerződés tartalmát megismerték, az abban foglaltakkal mindenben egyetértettek, a feltételeket részletesen elmagyarázták számukra.

A másodfokú bíróság helyesen, jogszabálysértés nélkül állapította meg ezzel kapcsolatban azt, hogy az általános szerződési feltétel tartalmának fogyasztó általi megismerése, annak fogyasztó számára történő elmagyarázása nem teszi a szerződési feltételt egyedileg megtárgyalttá.

A Ptk. 205/A. § (1) bekezdése szerinti egyedi megtárgyalás alatt nem azt kell érteni, hogy az általános szerződési feltétel tartalmát a szerződéskötéskor megismerhette a fogyasztó, illetve arról megfelelő tájékoztatást kapott. A Legfelsőbb Bíróság 2/2011. (XII. 12.) PK véleményének 2. pontjához fűzött indokolás értelmében akkor minősül egyedileg megtárgyaltnak egy szerződési feltétel, ha a fogyasztó részére ténylegesen fennállt annak tartalmi befolyásolásának a lehetősége. Ez akkor valósul meg, ha a fogyasztónak reális lehetősége nyílt a szerződési feltételek módosítására, azaz a feltételt előre meghatározó fél ténylegesen is lehetővé tette a számára, hogy megfontolás tárgyává tegye annak tartalmát, s azzal kapcsolatban akaratát érvényesítse.

Mindebből okszerűen az következik: annak vizsgálata, hogy egy szerződési feltételt a szerződéskötéskor a fogyasztó megismerte, megismerhetett-e, annak megállapításához szükséges, hogy az a szerződés részévé vált-e, mely kérdéstől független, hogy azt a feltételt a felek egyedileg megtárgyalták-e.

Egyetértett a Kúria a másodfokú bírósággal abban, hogy közérdekű perindítás esetén fogalmilag kizárt az egyedi megtárgyalás

vizsgálata. A közérdekű perindításra jogszabály alapján felhatalmazott szervezetek nem konkrét, létrejött szerződések általános szerződési feltételeit támadhatják, ezért az ilyen perekben nincs jelentősége egy kikötés általános szerződési feltételként való minősítése szempontjából a szerződéskötés körülményeinek. Az alperes által hivatkozott Ptk. 209. § (2) bekezdésében írt követelmény közérdekű kereset esetén nem érvényesül, csak fogyasztó által, vagy ellenes indított perben. Ezért az alperes által felhívott körben a perben eljáró bíróságokat tájékoztatási kötelezettség nem terhelhette, így azt nem is sérthették meg.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében azt is állította, hogy a szerződések elkészítése, közokiratba foglalása során eljáró közjegyzők mindkét szerződő felet képviselték, a jogerős részítélet indokolása megkérdőjelezi a közjegyzők pártatlanságát, jogszerű eljárását. A Kúria utal arra, hogy egy szerződés közjegyzői okiratba foglalása során eljáró közjegyző egyik félnek sem a képviselője. A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 1. § (1) bekezdése és 120. § (1) bekezdése értelmében a közjegyző a közjegyzői okirat elkészítésekor pártatlan jogi szolgáltatást nyújt, melynek során meghatározott tájékoztatási kötelezettsége van. A közjegyzőnek nem feladata tehát egyik szerződő fél érdekeinek képviselete, érvényre juttatása, de ha ilyen feladata lenne az sem zárná ki az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálatát.

Mindezekre figyelemmel a Kúria nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértést, ezért a jogerős részítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest a Pp. 270. § /1/ bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján - figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § /3/ bekezdés és /5/ bekezdéseire és a Legfelsőbb Bíróság 4/2009. (XII. 14.) PK véleményének 1. pontjára - ÁFA-val növelt összegben kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási költségeinek megfizetésére.

Budapest, 2013. február 26.

Dr.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke, Dr. Osztovits András
sk.előadó-bíró, Dr.Szabó Péter sk. bíró